

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. De obligatione stupratoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

violata illud ante sententiam acquirere, quia sententia petit Virginem esse publicè, vel certe non occultè violatam. Dixi (excluditur à Sanchez): nam esse etiam probabile reputatam communiter virginem, licet occultè violatam, posse acquirere tale legatum p. d. l. *superius* dictum est.

5. Quid de Matrimonio? puella signaculo Virginitatis occultè fessio, peccatne medicamentis, aliisque mediis naviter utatur, quo defectum illum calet, atque ut virgo Matrimonio collocetur? Respondeo, si probabiliter iudicet fore, ut futurus Maritus nunquam hoc vitium cognoscat, nec ipsam, nec Parentes ad occultationem cooperantes peccaturos. Ita Bonac. 8. Dec. pr. d. 10. q. 1. num. 8. Sanchez lib. 6. de matr. d. 27. n. 8. & 9. Nav. c. inter verba, concl. 1. coroll. 16. n. 60. Ratio est, quia nullum infertur viro damnum, nec puella propriè dicitur sic mentiri, dum enim illis mediis utitur, non id agit animo alterum decipiendi, sed animo suum vitium quod manifestare non obligatur, occultandi. Verum, si iudicet fore, ut defectum veniat in viri notitiam, qui illud ægerimè ferat, peccabit graviter contra Charitatem; hoc enim modo præfert occasionem innumeris malis, & præsertim magnæ discordiæ toto ferè vitæ tempore inter ipsam, maritumque. Nota illud (ægerimè ferat.) Huc reduco, si quis sileat se morbo Gallico laborare, quo sit periculum inficiendi incautum vxorem, &c.

6. Non tamen puto violatam illam peccaturam contra Iustitiam; quia non solent Coniuges vitia, quæ habent manifestare, & sicuti Maritus sua occulta non manifestat, ita nec sua patefacere tenebitur Vxor. Adde esse nimis intolerabile, obligare puellam ad se infamandam, vel ad abstinendum à nuptiis, vel ad nubendum hominibus infimæ sortis. Nec est par ratio de contractu venditionis, in quo vitia occulta rei venditæ manifestare modo infra dicendo necessarium est: non, inquam, est par ratio, quia in contractu Matrimonij consuetudo fert, ut sicuti Vir sine iniustitia sua vitia occulta (abstrahendo ab illis, quæ Vxor inficiunt) non propalat, ita non manifestet sua, quantum est ex vi Iustitiæ, Mulier: quæ consuetudo non est in venditionibus.

§. III. De obligatione Stupratoris.

1. Stylum nunc admoveamus ad explicandam obligationem restitutionis, à stupro derivantem. De qua satis, strictim dictum modo est §. 1. num. 4. Pro ea ergo, ut ordinatim procedamus, nominasse oportet, stupratorem posse, Primò virginem volentem, & consentientem deflorare; Secundò vi, metu, similique iniuria; Tertio cum promissione Matrimonij. De singulis seorsim.

2. Pro certo autem suppono. Primò, si nullum damnum deflorata virgo passa est, ad nihil tenet defloratorem. Cum enim huius tota obligatio, de qua tunc agimus, oriatur ex damno facto: hoc non existente evanescit obligatio. Ita Less. Valsq. Turrian. apud de Lugo. l. 1. de iust. d. 12. num. 16. Hinc si deflorata etiam per vim, bene deinde, & iuxta suum statum nupit; ad nihil obligatur Deflorator: Nam nec pro apertione claustrum aliquid debet, quia hoc malum est irreparabile, & alterius ordinis; nec ob dotem datam à Parentibus, hæc enim semper danda erat, &c. si tamen propter periculum non bene nubendi aliquid virgini dedit deflorator, quamvis illa deinde optimè nupit; poterit in conscientia virgo illud retinere, quia periculum non nubendi pretio fuit æstimabile.

3. Secundò, si virgo liberè remittit, liber erit deflorator: Neque enim requiritur consensus Patris, vel alterius; quia sui corporis, quoad hoc, domina est quæcunque Mulier.

4. Tertio, in foro externo, etiam si nullum damnum virgo passa sit, si tamen vi oppressa fuerit, Raptoris

penas incurrit Stuprator, de quibus vide Lessium l. 1. c. 3. dub. 9. num. 66. & 68. & Azor. p. 3. lib. c. 13. c. 1. nos aliquid tangemus. cap. 6. §. 2. num. 9. Quid, si violavit, sed nunc non habet, unde restituat, nec modo possit refacere, nisi eam ducendo, obligabitur ne illam ducat? Respondeo, ad id obligari per se, dicitur de Lugo, lib. 6. resp. dub. 29. quem vide.

Deflorator virginis, eadem consentiente, quid debeat?

5. Jam vero his positis, communis est Recentiorum sententia, defloratorem puellæ ex eiusdem puellæ consensu, nihil in conscientia debere, nec puellæ, nec parentibus, propter rationem num. 3. dictam. Ipsi vero puellam peccare contra charitatem in Patrem, & in suam aliqui honestam familiam, si publicè peccet ac Patris confurbatio notabilis prævideatur, communis est item doctrina. Ita DD. cit. & passim.

6. Illa explicatione indiget dictum Recentiorum sententia. Nam si puella occultè consensit, tu verò crime propalasti, ad restitutionem damni teneris; quia si causa iniusta infamationis, unde aliquid damni puellæ emerit, esse supponimus. Idem propter similitudinem puto, si iis modis sollicitates invitam, quibus facile, ut vrbem credatur ea assensum præbuisse: ut de nocte per fenestras ad eius cubiculum penetrare tentares: At verò apud eiusdem puellæ templum committentem à longe comitari, aspicere, salutare, &c. sunt ex se eadem modis, qui infamationem causant. Ideo hæc displicere honestæ puellæ facile quilibet eximare valet, nisi fortè ita sepe, & in his circumstantiis hæc fiant; ut meritò consensum suspicari invitet puella alij possint.

7. Dixi autem num. 5. (nihil debere in conscientia) nam in foro externo, qui defloravit virginem, eam valentem; cogitur à Iudice eam dotare; lege sic habetur, ut notavit Lessius, lib. 2. cap. 7. n. 44. propter hoc num. commune.

Quæstio incidens: An virgo pro primo usu sui corporis possit aliquid amplius pretij petere.

Vbi:

An accepta ob turpem causam sine restituenda?

8. Illud hic per occasionem sciscitabitur aliquis, An virgo licite possit pro usu primo sui corporis mercedem accipere? Quis aut plus, quam accipere solet alij præstituta? Tertio, quæ mensurâ eiusmodi pretium, ut sit iustum, eadem exposcere tutè valeat. Ut hæc quæstiones lucem habeant, altius res est repetenda; & examinandum, An pro quolibet turpi lucro accipi pretium licitè possit; nam deinde ad has difficultates de virginis commodiùs descendemus.

9. Et quidem regulam universalem sic statuo, et Azor. p. 3. lib. 4. cap. 2. 1. Molin. trakt. 2. disp. 82. Valent. g. 4. de iustitia part. 5. §. 2. quæstioncula 5. Salon. contr. 4. c. 3. Less. lib. 2. cap. 1. 4. dub. 8. & cap. 18. dub. 3. Valsq. de iust. §. 3. cap. 7. Dian. t. 1. p. 2. trakt. 16. res. 3. 8. alios citans, de Lugo tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. Dicastill. lib. 2. trakt. 2. de iust. d. 1. dub. 1. Quoties pretij traditio ex parte dantis, vel receptio ex parte recipientis, vel utraque ex parte virtutis, quæ, ex ratione sui turpis, & illicita contra Iustitiam, toties ultra peccatum, est obligatio restituendi. Quoties verò ipsa receptio est illicita, & peccaminosa contra alias virtutes, quamvis item peccatum antea fuerit contra easdem virtutes, imò & antea peccatum fuerit contra Iustitiam; tamen si ipsa receptio non est contra eandem Iustitiæ virtutem: tunc licitè post impletam conditionem potest recipi pretium, & retineri sine obligatione restituendi. Ratio fundamentalis regulæ est, quia obligatio restituendi non oritur nisi

ex peccato contra iustitiam, ut certum est apud Doctores & dicitur suo loco, cum igitur in prima parte regula contra hanc fiat, non in secunda, ubi erit obligatio, hic non item. Sed explicatis verba regula breviter expendamus.

10. Dixi primò: In priore parte regula (traditio ex parte dantis) Talis est, si rem tibi det ille, qui ejus non est dominus, & qualis esse in rebus non suis solet servus, & familias, latro, &c.

11. Dixi secundò: (ex parte recipientis.) Talis est, si aliquid recipiat, vel latro pecuniam à te extorqueat, licet enim tu sine peccato des, illi tamen injustè recipit.

12. Dixi tertio: (ex parte utriusque.) Talis est, si sententiæ Episcopus, v.g. pecuniam ab ordinando recipiat, tunc enim tam Episcopus, dum recipit, quam ordinandus, dum dat, illicitè non solum contra Religionem, sed etiam contra iustitiam agunt, ut fusi in tractatu de simonia.

13. Dixi quarto: (ratione sui) Si enim aliunde actio contra iustitiam, at ipsa receptio ratione ipsius recipientis injusta non sit, non erit obligatio restituendi, v.g. si Cultos nemoris, vel gabellæ accipiat pretium, vel si arbores scindi, vel gabellam defraudari, licet peccet contra iustitiam, unde obligetur Domino nemoris, & gabellæ totum damnum reficere, tamen receptio pretij, quod habet à se ipsis, vel defraudatoribus, non est ratione sui injusta, sed iusta, cum quibatur ob commoditatem ipsi à Custode, quamvis injustè datam, non obligabitur ad restitutionem dicti pretij. Simili modo pretium, quod Grassator accipit à Petro, verbi gratia pro homicidio in gratiam ejusdem Petri commissio, non obligatur restituere, nam quomodo Grassator contra iustitiam peccaverit, homicidium parando; tamen posita iam occasione, reverteretur quidem ipse obligatus ad compensanda damna, homicidii occisi inde secuta, ac justè nunc petat, & recipit mercedem sui laboris, periculi, &c. quicquid in contrarium consulerit, nimis stricte Navarri in Manuali Latino, capite 14. num. 41. quia nunc nec ratio, nec receptio pretij est ratione sui illicita, imò labori condigna. Talis est etiam receptio pecunie, quam habet Iudex propter sententiam injustè prolatam. Quomodo enim deliquit contra iustitiam, lædendo partem cui debet omne damnum reficere: tamen, ob eandem rationem, non peccat nunc contra iustitiam, recipiendo pretium pro opere, quamvis injustè prolatam, dico: nam propter justam nihil accipere à cliente, vel retinere Iudex, vel quis similis potest, idque propter eandem doctrinam, quam explicamus, quia tunc ipsa receptio est iusta ratione sui: Si enim sententia est iusta, debetur ea Clienti, si debetur, ergo ei vendi per pretium à Iudice justè nequit. Pari denique modo nequit Vxor accipere iustè à Marito pretium, ne adulteret, quia ad non adulterandum tenetur Vxor ex iustitia ipsi marito: ergo venderet Marito, id quod Mariti est.

14. Nonnulli putant tum dictos Iudicem, Vxorémque, tum similes, licet non possint justè accipere pro sententia iusta & pro omissione adulterij quidpiam à Cliente, & Marito posse tamen ab alio tercio extraneo, nec agente in gratiam, seu nomine Clientis, vel Mariti. Ita de Lugo, tomo primo de iustitia d. 18. sectione 1. verba numero 64. citans Vasquez; hanc eandem sententiam sequitur Sor & Ioan. de la Cruz, apud eundem de Lugo, loco mox citato Favent huic sententiæ ea, quæ dicam num. 21. Ratio est, aiunt, eadem, quam inculcamus, quia tunc talis receptio potest esse iusta, ratione sui, nam Iudex, & uxor nihil debent ex iustitia vendere, quia venditione posita subibant novam obligationem ex iustitia; antiquam enim habebant ut Iudex, & ut uxor respectu Clientis, Mariti; at nunc

novam subeunt, ut habentes pretium ab extraneo in gratiam ipsius extranei. Hanc sententiam cum dicta limitatione approbat de Lugo l. c. sed deinde idem l. 2. de iust. d. 37. sect. 11. n. 126. cum Molin. ab eodem cit. eam absolute reprobat: Nihilominus sic limitata non videtur improbabili: solum in praxi semper timebo; ne in gratiam Clientis, & Vxoris detur pecunia. Neque dicas hinc sequi simili modo iusto pretio posse vendi à Iudice, & Vxore hanc novam obligationem ipsius Clienti, & Marito: ne id dicas, inquam, quia hæc nova obligatio nihil addit emolumenti ipsi Clienti, & Marito, cum ipsis satis superque sufficiat ad suum ius consequendum antiqua obligatio: ergo nihil ipsis venderetur, ergo injustè reciperetur pretium, &c. At extraneo aliquid venditur, nempe obligatio ratione ipsius, quæ antea non aderat, &c.

15. Rursus in secunda parte regula: Dixi primò: (quoties receptio est illicita contra alias Virtutes.) Talis est, si quis quid recipiat, verbi gratia, contra Temperantiam, ut si recipiat pecuniam à te, ut se inebriet, Talis si pecunia, quam justè recipis à tuo Censuario; velis tu uti ad ludendum, fornicandum, &c. non enim obligaberis ad restitutionem acceptæ pecunie; licet enim pecces contra alias virtutes, non tamen contra iustitiam. Idem evenit in Histriionibus, & Parasitis, qui licet actu peccent contra Castitatem, turpia, verbi gratia proferentes, non propterea injustè recipiunt mercedem sui quamvis peccaminosi famulatus.

16. Dixi secundò: (quamvis peccatum antea fuerit contra alias Virtutes) Talis est receptio pretij, quod habet Faber ob idolum, v.g. edolarum infideli: esto enim, peccaverit contra Religionem, vel Fidem, adhuc tamen potest pretium laboris accipere, & petere; quia hæc acceptio non est in se contra iustitiam. Talis item est, quando meretrix accipit pretium pro usu sui corporis homini concesso; peccavit enim contra Castitatem, sed nunc pretium justè recipit, petitque sine peccato: Vendidit enim non quidem peccatum, quod, cum sit nihil, invendibile est; sed commoditatem, sed famulatum sui corporis, sed honorem suum, sed periculum aliquando suæ vitæ quæ sanè pretio sunt æstimabilia. Illud in hoc exemplo nota, publicam meretricem posse, etiam in foro externo, petere pretium sui corporis: quod prohibetur fæminis honestis; hæc enim, licet in conscientia possint petere, & retinere pretium pro actu turpi: tamen à foro externo puniuntur, & in penam delicti, privantur pretio, post sententiam.

17. Dixi tertio: (quamvis peccatum fuerit contra iustitiam, &c.) Talis est, quando Iudex pro sententia injusta. Talis, quando Grassator pro homicidio. Talis, quando uxor pro adulterio jam facto, &c. ut ex hoc liquet.

18. Dixi denique quarto: (post impletam conditionem) nam ante semper adest saltem consequenter obligatio restituendi. Det, verbi gratia, Petrus centum aureos Grassatori, ut aliquem occidat. Dico Grassatorem, antequam impleat conditionem, id est, antequam hominem occidat, teneri ad restituendum illum censum. Ita de Lugo tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. num. 45. & 49. Ratio est, quia tenetur ex iustitia rescindere hunc contractum, & non stare promissis, posita autem rescissione jam non habet titulum ea centum retinendi, & consequenter habet obligationem restituendi. Idem dic, si pretium acceptum fuit à muliere ob futuram fornicationem, & à quocunque ob futurum quodlibet peccatum, nam semper adest obligatio peccandi, atque adeo rescindendi promissionem, & consequenter restituendi. Id quod non ita esse, si jam peccatum factum fuit, ex se patet: nam illud non fuisse, non est amplius in mea potestate: Cum ergo ex alia parte in eo peccato jam parato inveniatur mens labor, vel quid simile dignum mercede;

mercede; illa non sum modo dicto de fraudandus.

19. Iam verò, si res turpis exhibita, sit pretium autem nondum sit traditum; sepius dixi, peti illud sine iniustitia posse: At an negari possit, nondum dixi. Id ergo explicatius proponamus, & illustremus. Promissi Graffatori; meretrici, honesta puella; Iustitiae, Iudici iniusto, &c. centum aureos ob turpes actiones ab his respectivè gerendas; si eas plene exhibuerint; poteritne tu iis petentibus ea centum negare, & in conscientia non solvere? Respondeo: ex nostra, communiorèque sententia non poteris. Ita Rebell. Less. Turr. Mald. Solv. Azo. alique quos citat, sequiturque Diap. mox citandis. Adde Dicastill. lib. 2. tract. 2. de iust. d. 6. d. 1. num. 12. si enim promissisti, & illi ex sua parte rem vendibilem posuerunt; non est, unde tu ab obligatione restituendi liber evadas. Excipe semper, nisi leges irritaverint pactum, seu promissionem; ut certe fecerunt in promissionibus simoniacis. Addit de Lug. t. 1. de iust. disp. 18. sect. 3. num. 47. & num. 59. si negari licetè posset pretium pro re turpi, negare etiam iuste posset adolescentis matrimonium puellae, si ut eam defloraret, illud verè promissit: jam enim promissit pro re turpi, & tamen omnes ferè Doctores clamant negare non posse.

20. Dixi (ex nostra sententia: nam non ignobiles Doctores docent, neminem teneri ad solvendum alteri, quod pro re turpi illi promissum est, secluso juramento quamvis promissarius conditionem plenè posuerit; Idque in omnibus casibus, tum scilicet in iis, qui per leges puniuntur, quales est fornicatio mulieris honestae, homicidium, adulterium, &c. tum in quibuscunque aliis. Ratio est (inquiunt) quia promissio illa de re turpi patranda, fuit nulla, nec ullo modo obligans, utpote peccaminosa: quare nec erit ex obligatione servanda. Addit. Navarr. in man. cap. 17. num. 40. dationem, & acceptationem, pro re turpi commissam, esse novum peccatum, quia est approbatio peccati commissi. Sed certe hoc dictum Navarr. à veritate procul est, ut ex dictis colligi potest.

Hæc sententia, quæ probabilis censetur à non paucis, Less. l. 2. c. 14. dub. 3. n. 60. & c. 18. d. 3. n. 2. Dian. p. 2. r. 16. resol. 38. & p. 4. r. 4. resol. 27. Nau. Val. Comito. apud Dian. loco citato & multis Canonistis apud Azor. p. 3. lib. 4. cap. 21. quest. 2. mihi, & communiter Recentioribus non placet, ob rationem dictam num. præced. quia tamen tot viri docti eam nequaquam rejiciunt, nec ego rejicio, sed aliis melius expendendam relinquo.

21. Dictum est de acceptatione pretij pro opere turpi: quid pro omissione operis turpis, atque aded pro opere bono? Si verbi gratia, Petrus sit deditus ludo, scortis, blasphemis, & ego illi hæc committat, pro pecunia licetène ille accipere, & retinere potest, posito, quod ea non committat? Respondeo, licetè posse. Ita de Lugo aliis cit. tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. à num. 66. quia quamvis ille astringatur ea peccata ex aliis viribus non committere; non tamen ex Iustitia saltem mihi debita: quare si omittat ipse gratiam meam, & sub nova hac obligatione, iuste præmium retinet. Si ea peccata non committere deberet mihi ex iustitia, nihil à me posset accipere, propter hæcenus dicta. A me, inquam; nam num possit ab altero, colligi ex dictis, num. 14. Nec in casu nostro adest simonia. Valquez, apud eundem de Lugo ibidem, num. 99. quia hæc quæ donantur ad avertendos homines à malo, vel alliciendos ad bonum, gratis donantur, vel sub conditione, non verò in pretium, quo etiam pacto excusantur à simonia Fideles, quando munusculis alliciunt infideles ad fidem, vel pueros ad Religionis ingressum.

22. Porro ex dictis jam facile respondebis primæ quæstioni num. 8. propositæ: Ante patratum enim stuprum, debet virgo rescindere promissionem, & reddere pretium; juxta dicta num. 18. At eo patrato, potest licetè, & iuste illud in conscientia petere, ac retinere, ut ex dictis præsertim numero, 19. patet.

Nonnulli (ut id hæc occasione dicam) rejiciunt scilicet pulum conjugatæ, quæ accepit pecuniam pro adulterio, aiunt enim pecuniam deberi ab ipsa (scilicet, ne prodatur) tradi Marito, quia Maritus est Dominus corporis Vxoris. Ita Mol. Reg. Bannez, alique apud Dian. p. 2. tract. 17. resol. 7. Sed hos licet doctissimos, non audiamus, nec audiunt alij non ignobiles Doctores, Megala, Becina, Graffis, Diana eos citans, d. resol. 6. Ratio militat deur esse, quia Vir non est ita Dominus corporis Vxoris, ut in illud perfectissimum habeat dominium, sed solum ita, ut illo uti queat in debito conjugali commercio, aliis exclusis, quod certè non tollit vxori facultatem acquirendi, licet cum peccato, ex turpi sui corporis concessione. Vxor enim non est sicuti mancipium, quæ quia incapax est dominij, quidquid acquirit, Dominus acquirit, &c.

Quantum pro usu corporis iuste exigit Mulier?

23. Ad posteriores autem quæstiones, quæ pretij taxam inquirunt, communis responsio est: Etatis omnibus; id est, personæ nobilitate, pulchritudine, grate, honestate, &c. esse id decernendum; plus enim reetur honesta, & nōnini pervia, quàm omnibus obnoxia, &c. Verum, ad hanc responsionem animus qui expetitur aliquid, & magis determinatum desiderat, non enim acquiescit.

24. Distingunt nonnulli; Vel enim sermo est meretricis, vel de femina honesta. Meretricis, (ait Lugo, tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. num. 47.) non potest petere, vel accipere nisi quantum plus minus habet ipsa eadem à cæteris conquerere? Hæc enim emptio, & venditio inter illam, & amicum: hæc dat pretium, illa usum corporis; cum igitur constet emptio, & venditionis iuste requiratur, ut pretium illud, quo communiter res venditur; ita erit & hæc. Quare si meretrix dolo fingens se esse honestam, etiam talis in communi opinione non sit; vel fingat ab aliis multum accipere, plus notabiliter accepto obligabitur excessum restituere: nisi fortè ex circumstantiis colligat esse liberalem donationem amantissimæ ego tunc adesse præsumam, quando is spontè & exactus à meretrice, tantam, vel tantam mercedem petierit. De promissione nimis prodiga, vide que dixi, cum de juramento.

25. At verò femina honesta potest petere, & sumere quantum ei placet. Ratio est, quia in his, & similibus rebus, quæ pretio statuto, vel vulgari carent; tantum res potest vendi, quanti iam æstimat, qui vendit. Puella honesta plurimum potest suam honestatem æstimare. Vnde videtur meretricem, de qua num. præcedentis fuit locutio, potuisse initio suæ prostitutionis plus accipere; at ubi tanto, vel tanto pretio honestatem suam æstimavit, huic æstimationi debet stare, secus, vendideret, supra æstimationem.

Hæc ex de Lugo. Fateor hæc distinctionem esse probabilem; sed quoniam non improbabilis est sententia (afferenda infra, lib. 8. tract. 3. cap. 7. §. 4. num. 20. et Val. Tol. Sà, ubi respondebimus arg. allato à de Lugo) dicens in rebus, quæ non sunt victui, ac vestitui, & his similibus necessaria, quemlibet posse rem suam vendere, quanti sine fraude potest; sic enim conceditur Falconem, Canem venaticum, Gemmam tanti vendere, quanti quis potest; quia hæc sunt ad delicias, non ad necessitatem: cur etiam id non sit sentiendum de meretrice, quæ usum actualem sui corporis velit huiusmodi, huic carius, ut ei liber, sine dolo vendere? Addidi (sine dolo,) nam si mendaciis vratur, & fallaciis, non illa solum meretrix, verum etiam quæcumque aliàs honesta, similibus utens, paris erit iniustitiæ rea.

Deformatur

erat notum femina, non propterea vit exculari à matrimonio potest; quia potuit tunc femina putare de illo voto (ut solet) fore, ut pereretur dispensatio. Scio à Diana *pari. 3. tract. 14. resol. 38.* putari probabile hunc votum, ante promissionem matrimonij tactam defloratam, debere votum servare; quia viget prior promissio facta Deo. Verum, an id sit probabile, penes ejus auctoritatem sit.

36. De hoc autem Castitatis Voto omnino peti debet dicta dispensatio, non quidem, ex Less. *lib. 2. cap. 10. dub. 4. num. 34.* quasi sit necessaria dispensatio ad contrahendum, & ad reddendum debitum; jam enim diximus non esse obligationem servandi hæc vota in concurrentia dictæ promissionis, idque in favorem violatæ; sed ut vit possit petere debitum, & post mortem uxoris aliam ducere.

37. Dicam est *num. 34.* (nisi legitima accedat exculatio:) nam etiam si fuerit jurata promissio, excusabitur, ex Sanch. *lib. 1. de matr. d. 10. num. 8.* sed est contra Molin. *d. 106. num. 40.* Primum deflorator ad non ducendam defloratam, si superveniat aliquod impedimentum dirimens; de quo obtineri dispensatio non possit; nam ad impossibile nemo tenetur. Si tamen potest, certe impetrare omnino debet; quia debitor semper obligatur ponere media, saltem ordinaria ad solvendum creditori. Quis enim non obligabitur ad laborandum secundum suum statum, ut furto ablata restituat? Quid, si impedimentum hoc dirimens præcessit promissionem? Respondeo eodem modo. Ita de Lugo *loc. cit. sect. 4.* licet contrarius sit Sanchez *lib. 5. de matr. d. 5. numero 26.* quando promissio fuit absoluta, nulla facta mentione petitionis dispensationis, sed solum data fide de matrimonio. Si enim impedimentum est dispensabile, debet à stupratore eius dispensatio obtineri; ad hoc enim se obligavit promittens matrimonium; vel certe si fide promissit, refarciat damnum, dando dotem competentem: ad id enim saltem obligat deceptio. Solum non obligabitur, quando femina seipsa decepit, sciebat enim, verbi gratia impedimentum, & prudenter advertere poterat fictum animum stupratoris qui non intendebat dispensationem petere, quam tamen sui deceptionem ratio esse in mulierculis, notabo mox *numero 49.* in simili: Non obligabitur etiam, quando ipse stuprator inculpabiliter ad eam necessitatem petendi dispensationem non advertit; vel impedimentum ei incognitum erat, & ex alia parte ejus verba non significabant promissionem de dispensatione petenda. Tunc enim (ut etiam in præcedente casu) abest vis, vel fraus stupratoris. At si significabant, licet ipse non adverterit, tamen cum se ipsa dederit causam deceptioni, obligabitur saltem damna puellæ refarcire: si non matrimonio, quod non promississet, si advertisset, certe subsidio dotis, quo refarciatur deceptio.

38. Excusabitur secundo deflorator, si mulier fornicetur postea cum alio, vel simile quid dignum divortio committat. Ita Dian. *pari. 3. tract. 6. resol. 53.* si enim hæc, matrimonio jam contracto separationem concedunt; multo magis concedent non contrahere.

39. Excusabitur tertio: Si ex tali matrimonio probabilius timeatur oriturum magnum scandalum, vel fore malum ejus exitum per rixas, discordias, &c. Sicut enim hæc dissolvunt sponsalia & promissionem, de qua loquimur. Quare lege Sanchez, qui docet, quantum hoc scandalum, & similia esse debent, ut dissolvantur sponsalia; nam illa etiam hic vltui erunt.

40. Excusabitur quarto: Si se virginem finxit mulier; tunc enim fiet compensatio, ut sicut mulier virum decepit, fingendo se esse intactam, sic vir non observando promissionem matrimonij. Quod si vit ex se credit illam virginem, & ideo verè promissit, certe non erit obligatus ducere, quia ipse virginem

volebat, & sub hac conditione promissit: At tunc compensare damnum mulieri, ex ipsa copula illatum? Respondeo hoc (saltem occulta copula) vix vltum solet esse, solum igitur remanet obligatio restituendi pretium pro ipsa copula, ad gratiam vii consensit mulier, sed fortasse commo- ter hujusmodi semi-honestæ mulieres suum corpus cum illis concedentes ob promissionem matrimonij expressè petant, quod rarum est, remittere videtur, quia pulchritudinem.

41. Excusabitur quinto: Si vit puellam tergi- taxat, quamvis tactibus impudicis: cum enim promiserit, ut supponimus, conjugium propriè copulam, non debet tactibus. Quod si tactibus cogniti ab aliis fuerint tale esset osculum publicum, & inde infamia nata sit contra virginem; erit excusandum: Vel enim promissisti matrimonium tactibus, & copulam autem non obtinisti, five utriusque causâ; & tunc non obligaris ad nuptias. Ita Sanchez *lib. 1. de matr. d. 10. num. 8.* quia non est posita principalis conditio; obligatio tamen ad damnum, quod forte ex tactibus ortum ex se patet. Vel promissisti matrimonium solum, & tunc puto te obligari ad eam de qua diximus, propter pactum jam initum. Sicut enim superioris dignitatis promissit virgini, ut illam duceres, matrimonium; eam debet ducere, non oblatum illo excessu, ex de Lugo *loc. cit. sect. 2. n. 32.* quia tunc tunc ne promissionis debitus est totus ille excessus in suum nostrum, &c.

42. Ex alio capite puto etiam esse probabile, tum hanc solum tangentem puellam, & Matrimonium promittentem: ut item virum illum excedentem dignitate, non obligari regulariter ad eam ducendam; sed solum ad damnum compensandum. Quam enim (ait Lessius, *lib. 2. c. 18. d. 1. n. 9.*) aliquid promittitur, excedens valde valorem rei, quæ potius non censetur velle se aliquis obligare, nisi quædam opus valor exigit: quare, cum in casibus nostris Matrimonium valeat plus, quam tactus ille, vel quæ illa virginis infamia copula, non censetur illi se illud obligasse. Notanter dixi (regulariter): tum si verè promiserunt animo se obligandi, non vnde possint hi à servanda promissione resillire, posserim, quia honesta Mulier potest suum corpus vendere, quantum ipsi placet, ut *superius n. 3.* diximus satis.

Quando deflorator, vult promissionem servare, & virginem docere, illa verò, vel Parentes recusant, an obligetur alia via dampnum reficere, dicam mox *n. 48.*

Promissio matrimonij ficta.

43. Quamvis ficta, & sine animo se obligandi promiserit quis mulieri violatæ matrimonium; tamen obligabitur ad refarciendum totum damnum; quia ejus damni per illam fictionem ipse violator causa est. Ita DD. cit. & passim. Nec obstat votum, five sub- quens, five præcedens. Ita de Lugo *1. de just. d. 1. sect. 3. num. 47. & 48.* ut ex dictis *num. 35.* colligi potest. Idem puto, si fictè quis de presenti Matrimonium cum aliqua contraxit, & sub eo prætextu violavit. Idem denique, etiam si per promissionem fictam solum extorserit oscula, & tactus: semper enim damnum solatum reficere propter dictam rationem debet, etiam si ea virgo non fuerit, sed Mulier honesta, &c. Ita *ibid. num. 48.*

44. Difficultas ergo solum est, An satis sit, si violator tunc refarciat alia via æquivalenti, non autem Matrimonio, quod fictè promissum est. Et communis sententia est, non esse satis, sed Matrimonium contrahere omnino debere. Ita S. Thom. *in 4. dist. 47. q. unic. art. 2. ad 4.* aliique multi apud Sanch. *lib. 1. de matr. d. 10. n. 2.* contra Præpositum allatum à Diana, *pari. 3. tract. 14.*

Dubium incidens.

De Muliere sicē copulam promittente.

49. Ex quomodolibet promissione nullam obligationem induci, ex se patet; tum quia promissio vera non est; tum quia etiam si esse deberet, ut dixi *supra*, cap. 1. §. 3. num. 18. rescindi, ut potest de peccato committendo. Illud ergo hic explicandum est, An si mulier accepit munera ab Amasio, obligetur restituere? Et restituere quidem obligabitur, si accepit ex pacto futurae copulae, pactis, inquam, siue explicito, siue ut saepe in hac materia evenit, implicito: quia tunc paritudo obligatur rescindere pactum. Verum, si sine pacto sed ex liberalitate Amasii accepit, qui eam iis muneribus allicere tentabat, spe concepta de copula; duae sunt difficultates: Altera, an mulier ea sine peccato accipiat? Secunda, an accepta restituere teneatur?

50. Ad priorem: Puto in Praxi, & communiter non solum mulierem indecorē ea recipere, sed etiam si mulier verbis dicat, se recipere, sed nolle consentire; tamen re ipsa foveat amorem alterius, qui semper in praxi putabit, admittit à puella munere, facilius eam expugnari posse. Quod si in rarissimo casu id non esset, & donatio amasii ex parte sua jam completa sit ut si amasius eam rem dederit, seu consignaverit mediatori inter ipsum, & puellam: mera acceptio mulieris non esset ex hoc capite peccaminosa, non enim esset causa illicitae donationis; quia haec jam supponitur completa, & ex alia parte jam supponitur nullam esse cooperationem cum alterius peccato.

51. Vnum nota: certam moraliter tibi debere esse pravam mittentis munera voluntatem; scilicet, licet recipis, quia non praesumendum est; nisi constet delictum velle committere.

52. De Lugo, tom. 1. de iur. d. 18. sect. 3. num. 51. excusat etiam aliquando à peccato mulierem, quae scit animum depravatum mittentis munera, sed munera ipsa id ex circumstantiis non significant: possent enim (inquit) ex titulo amicitiae, vel honestae Amicitiae mitti. Adde, & titulo futuri Matrimonij: quia ratione concedit in Aula Regis Puellas nobiles posse obsequia, & munera nobilium Iuvenum acceptare; solum enim si significatur servitus illis nobilibus feminis debita, vel desiderium nuptiarum; non verò turpe commercium. Illa igitur puella non censetur assentiri inhonestae juvenis intentioni, sed indifferenti illi obsequio dumtaxat. Haecenus ex illo. De hac re lege novissime Thomam Hartard. debitor benignis loquentem, *part. 1. tractat. 1. cap. 5. resol. 10.* Verum, non aequiesco, quando de depravata voluntate, mittentis puella certa est. Fateor enim posse illa munera recipi ex illis honestis sed nunc de facto cognoscuntur mitti ex inhonestis, & ex intentione mala, quam fovere ea recipiendo, mulieri nullo pacto licet. Praxis igitur illa Antica solum in culpa incerta, & dubia admittatur, explodatur in peccato certo. Posset etiam puella non reicere publice illa munera, quando, si puella malam juvenis intentionem occultam, cum eisdem juvenis infamia propalaret. Sed quia praedictis nobilibus, qui solent de suis amoribus gloriari, ea mala intentio infamiae non vertitur; ideo regulariter ejus munera poterant, & debebant in praedicto casu non admitti.

53. Ad posteriorem: Puto mulierem sic accipientem non obligari ad restitutionem. Ratio est, quia recipiendo non peccavit contra Iustitiam: jam enim liberaliter dedit amicus, sciens, ut supponimus, mulierem neque explicitè, neque implicitè ea acceptare cum pacto copulae. Liberalitati autem, non ex Iustitia, sed ex gratitudine, sine obligatione restitutionis, datur retributio. Quare si sua spe frustratur amasius, sibi, suaeque credulitati imputet: Sicuti quando quis

Aa 3 inservit

infervit, vel munera gratis dat Principi, vel Episcopo, intentione conquirendi dignitatem, vel beneficium, quod deinde non confertur; Principem nullo modo ad restitutionem urget, sed suam inanem spem meritis deplorat.

CAPVT VI.

§. I. De Raptu.

1. **I**N Methodo Conf. lib. 2. cap. 6. §. 9. sic habes: In duobus differt raptus à stupro. Primò, quia stuprum semper est cum virgine, at Raptus est de quacunque muliere, imò etiam puero, qui sanè Raptus est omniū turpissimus.

2. Secundò, Stuprum solum dicit violentiam, vel ad summum fraudem: at Raptus præter violentiam, addit abductionem. Ita Filius. 2. tr. 30. c. 6. & me citato Diana, p. 9. tr. 8. ref. 2. citatisque etiam Hurtado, Præposito, aliisque. Est enim Raptus peccatum luxuriæ, quo persona aliqua abducitur cum violentia, ad turpem actum cum ea exercendum. Addit igitur malitiam contra iustitiam atque aded specialiter confitentiam.

3. Abductio Sponsæ de futuro ut item Sponsæ de præfenti, id est, Coniugis per duos menses ante consummationem Matrimonij, ad quod consummandum prædictum tempus conceditur; Abductio, inquam ejusmodi sponsatum, si est ad finem ritè complendi Matrimonium, non est raptus. Ita Filius. *ibid.* quia, etiam repugnantibus Parentibus, non est abductio ad id, quod est prohibitum: sed si est ad illicitum finem, explendæ scilicet libidinis; erit Raptus speciatim in Confessione manifestandus.

§. II. Additio.

1. **A**D Raptum tria ex dictis requiruntur. (Lege f. 5. Sanchez lib. 7. de matr. d. 12. & 13. Less. l. 4. c. 3. d. 9. aliisque: Primò, vi illata: Secundò finis in honesta libidinis, in qua includitur finis Matrimonij contrahendi; nam eo modo, id est, violenter Matrimonium velle, inhonesta libido est. Tertiò, abductio. Nonnulla addamus de singulis.

Vis illata.

2. Quare, si vis inferatur renitenti mulieri cuicunque, etiam non virgini, quamvis Parentibus violentibus, vel tum muliere, tum Parentibus invitis, vel solis invitis Parentibus, ipsa Muliere consentiente, semper erit raptus explicandus in Confessione, quia semper in prædictis modis præter malitiam luxuriæ adest malitia violentiæ, quæ est contra iustitiam. Nomine Parentum hic veniunt quicunque sub sua potestate mulierem forè habent, Pater, Tutor, Curator, Maritus, Sponsus, Amici, Consanguinei, &c.

3. Petes hac occasione: Qua ratione se gerat mulier, ne peccet, quando vis illi inferatur? Respondeo, ex S. v. Luxuria, 16. *Que ab aliquo opprimitur* (inquit) *tenetur ad sui defensionem illum ledere. An verò teneatur clamare, & resistere, quantum possit sine periculo vite, & fame non convenit inter Doctores. Ego isti accedo, qui resistendum putant.* Hactenus S. v. Ego verò non solum istud accedo, verum etiam puto tutum nullo modo esse non accedere. Ratio est, quia secus Mulier cooperaretur cum alieno peccato; esto, certissima sit se propriè delectationi non consentiam.

4. Sed quid si resistere nequeat? Respondeo, ex Tol. lib. 5. cap. 1. n. 10. *Si femina* (inquit) *cogeretur ad turpem actum, dummodo ista interius non consentiret illi, quavis patretur ab altero, & sentiret etiam delectationem, sed sine consensu in ipsam, non peccaret, nam agens absque consen-*

su, non agit; cum consensu autem, est mortale.

5. Quid denique? facillè credam femine, oppressam non consentire? Respondeo, ex de L. tom. 1. de iust. d. 13. l. c. 10. n. 199. *In praxi* (inquit) *credendum est, violentiam oppressionem, & abique consensu aliquo modo resistere, & violationem impedire, & metu, ob animi imbecillitatem, & aliquando etiam latentem lasciviam affectum, quem manifestare amicus desunt, consentiunt femina, saltem invitis, qui tamen sensus, licet ex parte involuntarius sit, sufficit ad peccatum grave, quem consensum, sicut & congressum ipsum desunt virili fortitudine impedire, & rarissime coniugum delectationem turpem ab invitis omnino & relictis captare velle.* Hæc de Lugo. Cum autem mulierem impedire potuisset, intellige, illam deinde apponere non solum negativam resistenciam, sed etiam positivam, id est, motum, & agitationem congrui quantum potest. Si enim quicquid ipsa remaneat, cooperatur peccato alterius? nihil enim ille alio scampina quatit, nisi quietam congressui se præbere. Quod si propter suum motum, semen viri extra mittatur; invadenti imputabitur, non ipsi iure relictis; & nota *ibidem* de Lugo, ipsam non posse scire, quamvis viro seminante: quia ad id nullum ius habet, quare quantum potest ei seminationi resistat esse.

Finis inhonesta libidinis.

6. Si ergo est ad alium finem, ut si rapetur puer, ut fieret serva; Plagium esset, & vocaretur, quod species furti, non raptus.

Abductio.

7. Hinc, si per viam sine abductione de loco ad alium, femina quis copuletur, peccabit quidem peccato contra iustitiam, specialiter confitendo, sed propriè raptum non committet. Ita *suprà* §. 1. *idem* dic, si per fraudem: Nam dolus, & frans violentiæ æquipollent, *l. unica, §. & si quidem, & penam autem, cap. de rapu virg.* cum perinde fiat iura contra iustitiam. Pari modo si eandem cogitavi vim duceudo de vno cubiculo ad aliud, vel de loco ad locum non valde distantem in eadem domo seu prædio, non diceris propriè rapere, licet, violentiam specialiter confiteri debeas; quia non est vera abductio illa, quæ mulierem in diversum moraliter locum non transfert.

8. Si Mulier rapiat, abducaturque virum, etiam a finem libidinis non esse propriè raptum, docent metum non pauci apud Sanch. citatum: Ita ipse Sanch. G. Hurt. Præp. Pont. Reg. alique apud Dian. p. 10. tr. 8. ref. 28. contra Marant. Averlam, Martinum. Sed intellige quoad penas *more* dicendas, quæ solum fulminantur in viros rapientes feminas, non contra: ceterum, si verè adfuit violentia, adfuit & malitia contra iustitiam, quare cum adfuit etiam vera abductio, ut supponimus, non est, vnde negandum sit illam esse quoad culpam, raptum.

9. Hæc, quoad culpam. Quoad penas, live quæ sunt in corpore Iuris Canonici c. Raptor, 33. c. statum 27. d. 2. live in Tridentino sess. 24. c. 6. de ref. matr. hæc numerantur, (pena enim capitis, aliæque, quæ insigniuntur per Ius Civile, & quidem semper post sententiam, ad nos non pertinent; videatur Lessius lib. 4. cap. 3. m. 68. & Azor. p. 3. lib. 3. cap. 15.) Prima est, ut raptor aliena sponsa, publica poenitentia puniatur. Secunda, ut idem non possit amplius cum vlla alia matrimonio contrahere. Putatur autem à Doctoribus, hoc esse impedimentum impediens, non dirimens, imò hoc ius jam esse vltro abrogatum. Tertia, ut tum raptor, tum ejus adjuutores sint ipso facto excommunicati. Quarta